

چهل نماز در مدینه منوره

در آیات: الحج سوره، عابد پیمان سوهدن

www.masjed.se

۱۳۹۶

تتبع ونگارش:
الحاج امين الدين « سعیدی - سعيد افغانی »
مدیر مرکز مطالعات ستراتیژیکی افغان و
مسؤل مرکز فرهنگی بحق لاره - جرمنی

بسم الله الرحمن الرحيم

چهل نماز در مدینه منوره

در نزد بسیاری از مسلمانان چنین شایع است: هرکسی که برای مراسم حج عازم عربستان سعودی می‌گردد، واجب است تا به مدینه منوره برود، و در آنجا باید بصورت حتمی در مسجد نبوی هشت روز را سپری و چهل نماز بخواند، و حتی بسیاری از مسلمانان زیارت از مدینه و بخصوص زیارت قبر پیامبر اسلام محمد صلی الله علیه و سلم را جز مراسم حج بشمار می‌آورند.

در حالیکه در شرع اسلامی چنین حکمی وجود ندارد، که حاجی‌ها بصورت حتمی چهل نماز را در مدینه منوره بجاء آورند، بلکه اصلاً ضم کردن سفر حج و عمره به زیارت مدینه منوره اختیاری است و به خود شخصی حاجی بر می‌گردد.

حاجی و یا دقیق‌تر بگویم عازم و مصمم اجرای فریضه حج می‌تواند بعد از ادای مناسک حج یا عمره بدون اینکه به مدینه منوره سفر و زیارت نماید به کشور خویش دوباره بر گردد، عدم زیارت مدینه از لحاظ شرعی هیچگونه اشکالی ندارد.

بر عکس مسلمان می‌تواند از کشور مربوطه خویش راساً برای زیارت مدینه منوره سفر نماید، در مسجد نبوی می‌تواند نماز بخواند و بدون اینکه به مکه مکرمه مشرف شوند و دوباره به منطقه و یا کشور متبوع خویش برگردد.

خلاصه امر اینکه در شرع اجباری بالای حاجی نیست، که حتماً باید سفر مکه و مدینه با هم یکجا و در یک وقت صورت گیرد، و حاجی می‌تواند هر دوی این سفر در یک بار انجام دهد در هر دو صورت ممانعت شرعی وجود ندارد.

چهل نماز :

تعدادی از مسلمانان که استدلال مینمایند که حاجی باید بصورت حتمی در مدینه منوره در مدت هشت روز چهل نماز را بر جا آورد و حتی اثر مرتبط به قبولی حج می‌شمارند و استدلال خویش را به روایتی که در مسند امام احمد از حضرت انس رضی الله عنه روایت شده، مرتبط می‌سازند.

در حدیث متبرکه که پیامبر صلی الله علیه و سلم فرمودند:

« من صلی فی مسجدی أربعین صلاة لا تقوته صلاة کتب له براءة من النار و نجات من العذب وبری من النفاق » (هرکس در مسجد من چهل نماز بخواند که هیچ نمازی از او فوت نشود برایش برائت از دوزخ و نجات از عذاب نوشته میشود و از نفاق بری می‌گردد)

قبل از همه باید گفت که: علمای اهل حدیث این حدیث را از جمله احادیث ضعیفه می‌شمارند، و این حدیث به هیچ صورت بنزد اهل حدیث مورد حجت قرار نمی‌گیرد، بلکه در این زمینه مطابق احادیث صحیحه وسعت وجود دارد، بنابر این هرکسیکه به مدینه منوره بیاید نماز های معین یا عدد مشخص از نمازها در مسجد پیامبر صلی الله علیه و سلم بر او لازم نمیشود، بلکه هر نمازی که در مسجد نبوی بجاء می‌آورد از « هزار نماز » در جای دیگر بهتر است، بدون اینکه این اجر و پاداش به نماز مشخصی ارتباط داشته باشد.

حجاج و سایر زائرین، در ایام اقامت در مدینه منوره حد اعظمی کوشش کند که نماز

های خویش را در مسجد پیامبر صلی الله علیه وسلم بجا آرند، تا بتواند اجر و پاداشی که در حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم آمده است، بدست آورد.

پیامبر صلی الله علیه وسلم میفرماید: **« صلاة في مسجدي هذا خير من ألف فيما سواه إلا المسجد الحرام »** (یک نماز در این مسجد من بهتر از هزار نماز در غیر آن است به جز مسجد الحرام).

خواننده محترم !

هدف اینست که هشت روز و چهل نماز هیچ ربطی به حج و عمره ندارد؛ فرق ندارد که یک مسلمان چهل نماز میخواند و یا هم هشتاد نماز! و یا هم دوصد نماز میخواند و یا چهارصد نماز و یا بیشتر از آن میخواند، هر چه بیشتر بهتر.

ولی اگر احياناً عدد نماز به چهل نرسد و یا از چهل نماز زیاد شود، حج و عمره اش درست است و در این مورد همه علماء مذاهب فقهی متفق القول اند و همه بایک نظر اند که حج، با تقلیل و تزید نماز در مسجد نبوی در مدینه منوره مورد سؤال قرار نمیگیرد. همچنان برخی از مسلمان در مورد چهل نماز در مسجد نبوی و بخصوص زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم در ایام حج و عمره به احادیثی دیگری هم استدلال مینمایند و میگویند که:

1- **« من حج ولم يزرني فقد جفاني »** (کسیکه حج کند و مرا زیارت نکند با من جفا کرده است)

2- **« من زارني بعد مماتي فكأ نمازاري في حياتي »** (کسیکه بعد از وفاتم مرا زیارت کند گویا در حیاتم مرا زیارت کرده است)

3- **« من زارني وزار أبي ابراهيم في عام واحد ضمنت له على الله الجنة »** (کسیکه مرا و پدرم ابراهیم را در یک سال زیارت کند نزد الله برای او ضمانت بهشت می کنم)

4- **« من زار قبري و جبت له شفاعتي »** (کسیکه قبر مرا زیارت کند شفاعت من بر او واجب می گردد)

در مورد احادیث متذکره همه علمای حدیث متفق القول اند که هیچ یک از این احادیث و امثال آنها از پیامبر صلی الله علیه وسلم به ثبوت نرسیده اند.

از جمله حافظ ابن حجر در کتاب خویش **(التلخیص)** بعد از ذکر این روایات مینویسد: راههای ورود این احادیث ضعیف است.

حافظ عقلی مینویسد: این احادیث از جمله احادیث صحیحه نمیباشد.

شیخ الاسلام ابن تیمیه (رح) به قاطعیت گفته است که: همه ای این احادیث موضوعی هستند که بر زبان پیامبر صلی الله علیه وسلم بسته اند و هیچ دلیلی بر صحت آن احادیث موجود نیست». (برای معلومات مزید مراجعه شود به رساله: الرد علی البکری ص 55.)

و اگر احياناً یکی از این احادیث به صورت درست به ثبوت میرسیدند یقین داشته باشید که: اصحاب پیامبر صلی الله علیه وسلم در عمل بدان نسبت به ما پیشی می گرفتند و احکام آنرا برای امت توضیح و تبیین می نمودند و امت اسلامی را بسوی ان دعوت مینمودند، زیر آنها بعد از پیامبر صلی الله علیه وسلم بهترین انسانها و عالمترین آنها به حدود الله و شرع اسلام بودند.

از جمله دار قطنی ، بیهقی و شیخ الاسلام ابن تیمه و ابن حجر رحمة الله علیهم توضیح داده اند که این روایات و امثال همچوروایات جعلی ویا از جمله روایات ضعیفه میباشد . ابن باز رحمه الله می گویند: « اگر واقعا این احادیث صحیح میبودند پس حتما صحابه که از همه در کسب فضایل جلوتر بودند ، اینکار را می کردند و امت را تشویق به زیارت قبر پیامبر می کردند . ولی ؛ بر عکس ملاحظه میفرمایم که هیچگونه نقلی بر تشویق امت بر این امر از جانب صحابه دیده نشده ، عدم موجودیت تشویق و ترغیب صحابه بدین امر ، خود دلیلی است بر غیر مشروع بودن براه انداختن سفر خاص الخاص غرض زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم . » (برای معلومات مزید مراجعه شود به کتاب تحقیق و ایضاح لکثیر من المسائل الحج ص 70 با تصریف .)

همچنان دلیل ضعف این احادیث را در کتاب « الصارم المنکی فی الرد علی السبکی » تألیف علامه حافظ محمد بن عبدالهادی می توانید به تفصیل مورد مطالعه قرار دهید .

خواننده محترم :

طوریکه که گفته امدیم باید خاطر نشان ساخت که : زیارت مدینه و زیات قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم و خواندن چهل نماز از جمله شروط حج نبوده ، بلکه زیارت قبر پیامبر اسلام برای کسانیکه به زیارت مسجد النبی صلی الله علیه وسلم آمده باشد یا محل سکونتش نزدیک آن باشد سنت است .

اما انعه از کسانیکه در مناطقی دور از مدینه سکونت دارند ، طوریکه که گفته شد ، حق تهیه وسایل سفر خاص بقصد زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم را ندارند . بلکه سنت آنست که بقصد مسجد نبوی وسایل سفر آماده کند ، ضمن زیارت مسجد ، به زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم و دور فقیش هریک : ابو بکر صدیق و امیر المومنین حضرت عمر اقدام کند .

طوریکه در حدیثی مشهوری که روای آن ابی هریره میباشد و در صحیح مسلم و صحیح البخاری آمده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده است :

« لا تشد الرحال إلا إلى ثلاثة مساجد : المسجد الحرام ، و مسجد الرسول صلی الله علیه وسلم ، و مسجد الأقصى » (وسایل سفر بقصد زیارت تهیه نمیشود مگر به سوی سه مسجد ، مسجد الحرام و مسجد من و مسجد الأقصى)

اگر قرار میبود که مسلمانان تنها بسوی قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم در مدینه ، وسایل سفر را آماده مینمودند ، بطور یقین شرع اسلام امت را بسوی رهنمایی و هدیت نموده و فضایل آنرا بیان میداشت .

پیامبر اسلام با تمام صراحت بیان فرموده اند که : « لا تتخذوا قبری عیدا ولا بیوتکم قبورا وصلوا علی فإن صلاتکم تبلیغنی حیث کنتم » (قبر مرا محل برگزاری عید نگیرید و خانه های خود را به قبر تبدیل نکنید و بر من درود بفرستید ، درود شما به من می رسد در هر جا که باشید)

اما کسانیکه به مدینه منوره سفر نمایند ، ممانعتی شرعی دیده نمیشود که آن شخص به قبرستان بقیع رفته و به روح آنان دعا کند و یا میدان شهدای احد را زیارت کند؛ در این هیچ جای شک نیست که پیامبر صلی الله علیه وسلم در آغاز از زیارت قبور نهي

کرد، ولی سپس به منظور بیاد آوردن آخرت و عبرت گرفتن از کسانی که در آنجا دفن شده‌اند، به آن اجازه داد. مگر در حین زیارت قبور به یاد داشته باشید که، باید از تبرک جستن به قبور و استغاثه از مردگان و شفیع قرار دادن و توسل کردن به آنان جداً خودداری نماید.

بالا رفتن و نماز خواندن در محلی از کوه احد که گفته می‌شود محل نماز پیامبر صلی الله علیه وسلم بوده، یا بالا رفتن به آن جهت تبرک، یا بالا رفتن به کوه رماه جهت جستجوی آثار صحابه؛ و از این قبیل اعمال، در دین مقدس اسلام و سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم، هیچگونه مشروعیتی نداشته و مستحب نیست، بلکه از امور مستحذثه‌ای است که شرع از آنها نهی کرده است.

یادداشت:

متأسفانه بسیاری از حجاج طوری فکر میکنند که اقامت شان در مدینه منوره بیشتر از روزهایی باشد که در مکه مکرمه بوده‌اند! در حالی که یک نماز در مسجدالحرام با صد هزار نماز در سایر مساجد برابری می‌کند.

طوری‌که قبلاً یادآور شدم: یک نماز در مسجدالنبی برابر با هزار نماز در سایر مساجد است و این تفاوت بزرگ در فضیلت بین نماز در مکه و نماز در مدینه دلیلی روشن برای حجاج است تا ماندنشان در مکه بیشتر از مدینه باشد.

همچنان طوری‌که گفته شد، بسیاری از حجاج گمان می‌کنند که زیارت مسجدالنبی جز و مناسک حج است و به این خاطر به همان اندازه که بر مناسک حج حریصند، بر زیارت مسجدالنبی هم حرص می‌ورزند و حتی به طوری که اگر کسی حج کند و به مدینه نرود به نظر آنان حجت ناقص است. در حالی که حقیقت بر خلاف است! چون زیارت مسجدالنبی سنتی است که پیامبر صلی الله علیه وسلم به نماز خواندن در آن تشویق کرده است و هیچ ربطی به حج ندارد، و زیارت مسجدالنبی از شروط صحت و حتی کمال حج نیست، ولی طوری‌که قبلاً گفتیم در ذات خود عملی مشروع است.

همچنان حتمی نیست که مراسم حج و عمره و زیارت مدینه منوره را در یک سفر انجام دهیم، این موضوع در شرع اسلامی بخود انسان ارتباط می‌گیرد که به اختیار خود این سفر را انجام دهد.

حاجی میتواند پس از ادای مناسک حج یا عمره بدون اینکه به مدینه منوره بیاید به منطقه که تشریف آورده دوباره باز گردد، از لحاظ شرعی هیچگونه ممانعتی در مورد وجود ندارد.

همچنان بر عکس شخصی می‌تواند از کشور یا منطقه اش مخصوصاً برای زیارت به مدینه منوره بیاید و در مسجد شریف نبوی نماز بخواند و بدون اینکه به مکه مکرمه مشرف شود به خانه و یا کشور متبوع اش دوباره بر گردد.

یعنی اینکه از لحاظ شرعی اجباری نیست که سفر مکه و مدینه با هم انجام گیرد و اگر قرار باشد که کسی هر دو سفر مکه مکرمه و مدینه منوره را با هم انجام دهد باز هم در مورد کدام ممانعتی شرعی وجود ندارد.

زیارت قبر رسول الله :

مدینه منوره شهر است که در آن حبیب الله محمد صلی الله علیه وسلم مدفون است. در روایت آمده است که امام مالک در شهر مدینه بر اسب سوار نمیشد، میگفت بر خود عیب می بینم که در زیر خاک این سرزمین حبیب الله محمد صلی الله علیه وسلم مدفون باشد و من بالای خاک این سر زمین با اسب گردش کنم. علماء در مورد زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم میفرمایند: احادیثی که عموماً بر زیارت قبور دلالت دارد، بر زیارت قبر رسول مکرم صلی الله علیه و سلم نیز دلالت دارد:

از جمله در حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم آمده است: «**زوروا القبور، فإنها تذكركم الآخرة**» (قبرها را زیارت کنید که شما را به یاد آخرت می اندازد). (صحیح مسلم). **یادداشت :**

قابل تذکر است که: در کنار قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم زیاد ایستادن، و کثرت تردد و رفت و آمد عمل شایسته نیست، مبادا انسان دچار غلو افراط گردد، از خصوصیات پیامبر بزرگوارمان صلی الله علیه و سلم این است که خداوند فرشتگانی را مکلف کرده که سلام امت را هر جایی که باشند به ایشان می رسانند، چنانکه رسول معظم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند: «**إن لله ملائكة سياحين يبلغوني عن أمتي السلام**» «خداوند فرشتگان سیاری دارد که سلام امت مرا به من می رسانند».

در حدیث دیگری می فرمایند: «**لا تجعلوا بيوتكم قبورا، و لا تتخذوا قبوري عيدا، و صلوا عليّ فإن صلاتكم تبغني حيث كنتم**» «خانه خود را قبرستان، و قبر مرا جایی جشن و شادی قرار ندهید، و بر من درود بفرستید، که درود شما هر جایی که باشید به من می رسد» (حدیث صحیح است. ابوداود و غیره آنرا نقل کرده اند). رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم وقتی از این چیز نهی فرمودند تا مبادا قبرشان محل جشن و شادی قرار گیرد به عملی راهنمایی فرمودند که جایگزین شادی و سرور قرار گیرد، لذا فرمودند: (و صلوا عليّ فإن صلاتكم تبغني حيث كنتم) «و بر من درود بفرستید که درود شما هر جایی باشید به من می رسد». یعنی به وسیله فرشتگان.

حکم زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم در مدینه :

زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم به اتفاق اهل اسلام مشروع است، به شرطیکه:

- ۱- امور خلاف شرع و شرک آلود انجام نشود.
- ۲- بدون انجام مسافرت بوده باشد. یعنی فقط به نیت زیارت قبر پیامبر به مدینه مسافرت نکرده باشیم.

البته باز این نکته مهم را تذکر می دهیم که زیارت قبر پیامبر در موارد زیر جایز است:

- ۱- برای اهل مدینه.
- ۲- برای کسانی که به حج آمده اند و هدفشان در حقیقت برگزاری موسم حج بوده.
- ۳- کسی که قصد زیارتش، زیارت مسجدالنبی بوده تا از فضایل نماز خواندن در آنجا برخوردار شود.
- ۴- کسی که هم قصد زیارت مسجدالنبی را داشته باشد و هم قصد زیارت قبر پیامبر (یعنی همزمان هر دو قصد را کرده باشد و لذا به مدینه سفر کرده است) این هم جایز است.

۵- کسیکه به قصد تجارت یا قصد تعلیم ساکن مدینه شده باشد که در اینصورت چون هدفش از آمدن به مدینه زیارت قبر نبوده، لذا زیارت مسجدالنبی و قبر پیامبر برایش مستحب است.

آنچه که معصیت است:

اینکه شخصی ساکن شهر مدینه نباشد و فقط به نیت زیارت قبر پیامبر بدانجا مسافرت کرده باشد، زیرا چنانکه گذشت پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: « لا تشد الرحال إلا إلى ثلاثة مساجد : مسجدي هذا ، والمسجد الحرام ، والمسجد الاقصى». بخاری و مسلم یعنی: « مسافرت نکنید مگر به سوی سه مسجد: مسجد من، و مسجدالحرام و مسجدالاقصی».

بر طبق این حدیث مسافرت نمودن به قصد عبادت و تبرک به هیچ مکانی مقدس جایز نیست - چه این مکان قبور اولیاء باشد یا مساجد - الا و فقط سه مسجد ذکر شده در حدیث.

با وجود این زیارت قبر پیامبر واجب نیست.

امام صنعانی رحمه الله در فتح العلوم جلد اول صفحه ۳۱۰ مینویسد: « در احادیث وارده درباره فضیلت زیارت قبر رسول الله صلی الله علیه وسلم، امر به «سفر برای زیارت» نشده است. و احادیثی که امر به سفر نموده یا ضعیف و غیر قابل استنادند و یا دروغ هستند.

در ادامه می گویند: اکثر مردم تفاوت بین « خود زیارت» و « سفر برای زیارت» را درک نمی کنند. (منظور جناب شیخ اینست که احادیثی که فضیلت زیارت قبر و از جمله قبر پیامبر را بیان می کنند، امر به مسافرت برای زیارتشان نکرده اند و آنچه که از احادیث برایمان درک می شود زیارت قبور موطن خود و نهی از مسافرت به نیت تبرک و بدست آوردن ثواب، غیر از مساجد سه گانه است) و بنابر همین غفلت و عدم شناخت تفاوت میان زیارت و سفر برای زیارت، شیخ سبکی، شیخ الاسلام ابن تیمیه را به انکار زیارت قبر رسول الله صلی الله علیه وسلم - هرچند که قصد سفر هم به نیت زیارت قبور نکرده باشد - متهم می کند. « ابن تیمیه می گویند:

« آنچه که ائمه اربعه و اکثر علماء بر آن اتفاق دارند اینست که قصد سفر به نیت زیارت قبر پیامبر بدون اینکه قصدش زیارت مسجدالنبی و نماز خواندن در آن باشد، غیر مشروع است. و لذا علماء اظهار داشته اند که کسیکه نذر کرده باشد به زیارت قبر پیامبر برود نباید بدان نذر عمل کند. (مجموع الفتاوی شیخ الاسلام 27/26 و الرد علی الاحنائی صفحه ۲۹).

چنانچه شخصی بگوید: «اگر احادیث وارده در مورد زیارت قبر پیامبر همگی ضعیفند، پس چرا زیارت قبر پیامبر را مشروع می دانید؟»

جواب اینست که دلیل بر مشروعیت قبر پیامبر، همان حدیثی است که می فرمایند: « نهیتکم عن زیارة القبور فزوروا...» (مسلم ۶۷۲/۲)

و زیارت قبر پیامبر نیز مشمول این حدیث می شود و این حدیث عمومیت دارد برای قبر همه انسانها حتی کفار - البته مسئله زیارت قبر کفار کمی متفاوت است که بعدا اشاره

خواهیم نمود.

احادیثی که در مورد زیارت قبر پیامبر آمده اند ضعیفند مثلاً: «من زارني بعد مماتي فکانما زارني في حياتي» یعنی: «هرکس مرا بعد از وفاتم زیارت نماید، همانند آنست که مرا در زمان حیاتم زیارت کرده باشد».

یا حدیث: «**من زارني بعد مماتي كنت له شفيعا يوم القيامة**» یعنی: «هرکسی بعد از وفاتم قبرم را زیارت نماید، در روز قیامت من برایش شفاعت می‌کنم». دلیل ضعف این احادیث را در کتاب «الصارم المنکي في الرد علي السبكي» تالیف علامه حافظ محمد بن عبدالهادي می‌توانید ببینید.

ابن تیمیه می‌گوید: «تمامی این احادیث و امثال آنها دروغ است که بر زبان پیامبر صلی الله علیه وسلم بسته اند و هیچ دلیلی بر صحت آن احادیث موجود نیست». (الرد علي البکري صفحه ۵۵).

ابن باز رحمه الله می‌گویند: «اگر واقعا این احادیث صحیح بودند پس حتما صحابه که از همه جلوترند در کسب فضایل، اینکار را می‌کردند و امت را تشویق به زیارت قبر پیامبر می‌کردند، پس اینکه ما نقلی بر تشویق امت بر این امر را از صحابه ندیده ایم خود دلیل بر غیر مشروع بودن زیارت قبر پیامبر - البته با قصد سفر - است.» (کتاب تحقیق و ایضاح لکثیر من المسائل الحج ص ۷۰ با تصریف.) اما هرگاه کسی به مدینه رفت اشکالی ندارد بقیع یا شهدای احد را زیارت کند؛ چون پیامبر صلی الله علیه وسلم در آغاز از زیارت قبور نهی کرد، سپس به منظور بیادآوردن آخرت و عبرت گرفتن از کسانی که در آنجا دفن شده‌اند، به آن اجازه داد. ولی باید از تبرک جستن به قبور و استغاثه از مردگان و شفیع قرار دادن و توسل کردن به آنان خودداری شود.

پای

ادرس ارتباطي: یا پریشنا لیک :

saidafghani@hotmail.com